

Posudek oponenta habilitační práce

Slezská univerzita v Opavě

Fakulta:	Filozoficko-přírodovědecká
Obor řízení:	Tvůrčí fotografie
Uchazeč:	Mgr. Štěpánka Bielešová, Ph.D.
Pracoviště uchazeče:	Muzeum umění Olomouc
Habilitační práce (název):	<i>Umělecká sbírka jako informační zdroj v procesu kvalitativního kurátorského výzkumu. Případová studie rozvoje fotografického fondu Muzea umění Olomouc ve společensko-kritickém kontextu s důrazem na lokální uměleckou scénu.</i>
Oponent:	prof. Mgr. Vladimír Havlík
Pracoviště oponenta:	Univerzita Palackého v Olomouci

1. Aktuálnost námětu

Dlouhodobým badatelským záměrem Mgr. Štěpánky Bielešové Ph.D. jsou dějiny fotografie v olomouckém regionu. Téma doposud nezpracované, navíc i dosti opomíjené v rámci komplexnějších dějin umění v regionu. Autorka systematicky, od terénního sběru, přes výstavní a kurátorskou činnost až po publikaci dílčích výsledků mapuje dějiny fotografického média od jeho počátků spjatých s amatérským hnutím až po poslední studii, věnovanou fotografické scéně po roce 1989. Téma vývoje fotografického média v kontextu regionálních i globálních souvislostí je bezesporu velmi aktuální. Vždyť i jedním z deklarovaných cílů habilitační práce je právě emancipace a edukace místní fotografické scény a snaha autorky ji uvést do národního i nadnárodního rámce kvalitní české fotografie 20. a 21. století a pomoci tak nejen rehabilitovat osobnosti olomoucké fotografie již nežijící, ale i změnit vnímání místní scény do té míry, že nová generace tvůrců již budou mít vědomě na co navazovat i vůči čemu se vyhraňovat.

2. Přístup k řešení

Štěpánka Bielešová vypracovala habilitační práci ve formě souborné studie, shrnující výběrově její starší vědecké práce a předchozí působení v oboru. V práci pak použila výsledky vlastního výzkumu, které doplňovala o informace dalších badatelů, uvedené ve zdrojích citovaných pod autorským textem. Při volbě tématu vycházela ze své praxe kurátorky sbírkového fondu fotografie a postupuje od sběru fyzického materiálu až po jeho odbornou prezentaci a publikaci. Proto není těžké akceptovat její základní výzkumné téma, kterým je umělecká sbírka a její potenciál. Bielešová se ve své práci zaměřila na analýzu uměleckého sbírkového fondu a na vybraných dílčích příkladech demonstrovala informační potenciál hmotného uměleckého materiálu, soustředěného v konkrétní sbírce (Muzeum umění Olomouc), s přihlédnutím k zastoupení konkrétních místních autorů.

3. Použitá metodologie

Autorka realizuje výzkum především za pomoci metod výzkumu kvalitativního a dalších interpretačních umělekohistorických metodik. Teoretické poznatky získané ze studia archivních pramenů a literatury velmi často kloubí a prezentuje v souvislosti s konkrétním sbírkovým

fotografickým materiálem. Zde si je velmi dobře vědoma jeho uměleckého a informačního potenciálu, a v tomto smyslu s ním smysluplně nakládá v procesu aplikovaného výzkumu (výstavní prezentace a katalogy).

4. Kvalita a správnost dosažených výsledků

Autorka v převážné většině případů výsledky získané během uměleckohistorického výzkumu ověřuje v muzejní a galerijní praxi. V procesu prezentace a zpřístupnění konkrétních poznatků tyto bohatě doprovází a dokládá konkrétním obrazovým (fotografickým) materiálem, který často nalézají nejen ve sbírkovém fondu muzea, ale také velmi aktivně získávají z ateliérů umělců, pozůstalostí a soukromých sbírek. V tomto směru patří k nejaktivnějším kurátorům podobných sbírkových fondů u nás.

5. Původnost dosažených výsledků

Štěpánka Bielešová v předkládaném textu habilitační práce uvedla řadu nových poznatků. Např. rekonstruovala a publikovala text o Klubu fotografů amatérů, který sestavila z archivních pramenů a dobového tisku, navíc se jí podařilo shromáždit a včlenit do veřejné muzejní sbírky i fotografie mnoha jeho členů, považované za ztracené (kapitola *Zrod moderní olomoucké fotografie, 1907–1948*). V monografii O Jaroslavu Vávrovi, na které pracovala s Ladislavem Daňkem, se jí podařilo najít jeho neznámé teoretické texty, vydané v malém nákladu před roky 1948 a 1949 (*Jaroslav Vávra. Lovec obrazů*, 2011). Do kontextu české fotografie také zařadila doposud nepublikované a neznámé dílo fotografů Blanky Lamrové či Petra Zatloukala (*Edice Olomoučtí fotografové*, 2021–2022). Pro domácí publikum zpracovala genezi fotografického fondu Muzea umění Olomouc, vypublikovala ji knižně a představila na výstavě (publikace *Civilizované iluze*, 2012). V roce 2015 a 2016 připravila s prof. V. Birgusem pro zahraniční publikum přehledové publikace a výstavy o české moderní fotografii (*A Century of Avant-garde and off-guard Photography*, 2015; *Na pierwszy rzut oka. Wybór z czeskiej fotografii XX i XXI wieku*, 2016). Od roku 2021 systematicky představuje významné fotografické osobnosti olomoucké fotografie v knižní edici *Olomoučtí fotografové*.

6. Uplatnitelnost výsledků pro rozvoj oboru a další bádání

V odborné práci Štěpánky Bielešové lze vyzdvihnout řadu aspektů. Ať už jde neuvěřitelný kvalitativní i kvantativní rozvoj a nárůst sbírkového fondu fotografie v rámci Muzea umění Olomouc nebo podíl na výstavní a publikační činnosti, reflektující vývoj média v regionu. Osobně však nejvíce oceňuji založení zcela nové ediční řady Olomoučtí fotografové, edici, která je připravovaná nejen pro české, ale i zahraniční zájemce o fotografii. Doposud vydané publikace (zatím je to 6 knih o fotografech M. Stiborovi, K. Kašpaříkovi, P. Zatloukalovi, M. Kalhousovi, B. Lamrové a V. Galgonkovi) přinášejí v mnoha případech nová zjištění a lze je považovat za vynikající badatelský základ pro další výzkum. Bielešová v řadě případů doslova za minutu dvanáct získala hmotný archivní i umělecký materiál, který by již budoucím badatelům nemusel být přístupný.

7. Uplatnitelnost výsledků v praxi

Od roku 2008 se začala autorka zaměřovat na umění střední Evropy. Díky jejímu úsilí se do sbírky muzea dostala část sbírky české fotografické avantgardy z majetku Anny Fárové nebo soubor kreseb průkopníka abstrakce Adolfa Hölzela, dar ze soukromé berlínské sbírky. S kolegy L. Daňkem a B. Gawronskou připravili rozsáhlou přehlídku polského poválečného umění (*Abstrakce.PL. Abstrakce v polské malbě 1945–2017. Abstrakcja w malarstwie polskim 1945–2017. Abstract art in polish painting 1945–2017*. Muzeum umění Olomouc, Olomouc 2018.). Od roku 2007, kdy byla

jmenována kurátorkou sbírky fotografie muzea, se systematicky zaměřila na doplnění fondu. V letech 2007 až 2024 se jí podařilo výrazně rozšířit fond sbírkových položek. Ve spolupráci s L. Daňkem se jako první zaměřili na akvizice fotografické dokumentace akčního umění. Vznikla rozsáhlá sbírka, v níž vedle zásadních jmen české performativní scény (J. Mlčoch, P. Štembera, M. Knížák, J. Kovanda, T. Ruller, a mezi dalšími také moje maličkost) nechybí ani autoři z tvz. Visegrádského prostoru (V. Havrilla, R. Sikora, Andrzej Lachowicz, Ryszard Wasko, Ferenc Ficek, Károly Halász, Sándor Pinczehelyi, Kalmán Szijártó, Károly Kismányoky ad.). Akční fotografii (opět s L. Daňkem) představila veřejnosti na výstavě, ke které vznikl i katalog (*Okamžité chrámy. Reflexe archetypů a rituálů v českém akčním a konceptuálním umění*. Muzeum umění Olomouc, 2017.). Díky laskavé pomoci V. Birguse a J. Štreita se podařilo soustředit i ukázky dokumentární fotografie, která byla do té doby ve sbírce zcela opomíjená (Miroslav Hucek, Jan Jindra, Jaroslav Kučera, Dana Kyndrová, Miroslav Myška, Jaromír Palas, Václav Podestát, Tomáš Pospěch ad.). Na základě osobních vazeb s M. Stiborem se jí podařilo získat i fotografie olomouckého klubu fotografů amatérů z počátku 20. století, považované za ztracené a s pomocí historičky P. Vrbové znovuobjevit a vy publikovat album Svazu československých klubů fotografů amatérů z roku 1922, nezvěstné téměř sto let. V letech 2009 až 2017 připravila v Galerii Café Amadeus v Arcidiecézním muzeu řadu výstav současných fotografů, z nichž mnohé výtěžila i akvizičně pro sbírku fotografie. K výrazným akvizičním počínům z poslední doby pak bezesporu náleží získání veškeré fotografické tvorby Michala Kalhouse. Formou daru od autora rozšířila sbírku fotografie o dalších téměř 1000 fotografií.

8. Formální úprava a jazyková úroveň práce

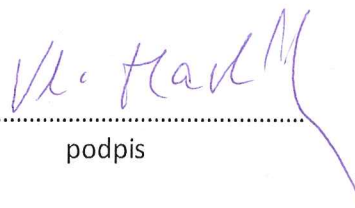
Autorka nemá problém s formulací textových výstupů. Publikační činnosti se věnuje od konce 90. let minulého století. Její texty všeobecně považují, i přes nesporný vědecký obsah, za velmi čtivé a přístupné širší skupině zájemců o problematiku fotografie.

Závěr

Štěpánka Bielešzová působí na olomoucké výtvarné scéně již od devadesátých let minulého století. Nejprve jako studentka dějin umění na filozofické fakultě, později jako kurátorka kresebné sbírky a následně jako hlavní kurátorka Muzea umění Olomouc. Od roku 2007 je v pozici kurátorky sbírkového fondu fotografie a postupuje od sběru fyzického materiálu až po jeho odbornou prezentaci a publikaci. Výsledky této činnosti, které jsem detailně popsal výše, jsou co do kvality a rozsahu obdivuhodné. Habilitační práce Štěpánky Bielešzové obsahuje jen část její rozsáhlé odborné činnosti sledující dějiny fotografického média v regionu, často na příkladech silných osobních příběhů a na pozadí společensko-historických událostí. Jsem si jistý, že práce Štěpánky Bielešzové přispívá k rehabilitaci a zviditelnění umělecké scény spojené nejen s olomouckým regionem. Autorka ve své habilitační práci prokázala odbornou erudici a tvůrčí schopnosti v dané oblasti výzkumu.

Práci doporučuji k obhajobě.

V Olomouci dne 27. 2. 2024

.....
podpis